

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

**ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС**

Методичні рекомендації

з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та виконання  
індивідуальних завдань для студентів  
спеціальності «Право»

Київ 2023

УДК 347.9

В 17

Укладачі: К.Є. Машков, к.ю.н., адвокат

Г.І. Вангородська, адвокат

Рецензент: І.С. Похиленко, канд. юрид. наук, доцент, доцентка кафедри політичних наук і права права Київського національного університету будівництва і архітектури

Відповідальний за випуск Є.В. Перегуда, докт. політ. наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права

Затверджено на засіданні кафедри політичних наук і права, протокол № 13 від 30 червня 2023 р.

Цивільний процес: Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань для студентів спеціальності «Право». Уклад. Г.І. Вангородська, Машков К.Є. Вид. 2-ге, доп. Київ–Тернопіль: КНУБА, ФО-П Шпак В.Б., 2020. 69 с.

Подано зміст лекційного курсу, плани практичних занять, літературу з підготовки до них, тематику індивідуальних завдань та рекомендації з їх підготовки, питання підсумкового контролю, основи політики академічної доброчесності та політики відвідуваності.

Призначено для студентів спеціальності «Право».

## ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Мета та завдання навчальної дисципліни .....	4
Методи навчання.....	7
Зміст лекційного курсу .....	9
Плани практичних занять та література до них. Теми рефератів. Завдання .....	19
Вимоги до індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання .....	53
Модульно-рейтингова система оцінювання знань .....	55
Питання підсумкового контролю.....	57
Політика щодо академічної доброчесності .....	61
Політика щодо відвідування .....	61
Методичне забезпечення .....	62
Інформаційні ресурси .....	67

## ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна «Цивільний процес» спрямована на набуття глибоких наукових фахових компетентностей з питань науки цивільного процесуального права. Цивільне судочинство (цивільний процес) – це врегульований нормами цивільного процесуального права порядок провадження в цивільних справах, який визначається системою взаємопов'язаних цивільних процесуальних прав та обов'язків і цивільних процесуальних дій, якими вони реалізуються їх суб'єктами — судом і учасниками процесу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є 1) цивільне процесуальне право України, 2) практика його застосування, 3) найсуттєвіші особливості здійснення цивільного судочинства в ряді іноземних державах - порядок звернення до суду, правила подання, зібрання та дослідження доказів, процедура вирішення цивільних справ у суді першої інстанції, способи та порядок оскарження ухвалених судових рішень. За підсумками вивчення дисципліни студенти складають іспит.

У цьому виданні аналізуються компетентності згідно зі Стандартом освіти за спеціальністю 081 «Право», які опановують студенти в ході вивчення дисципліни «Цивільний процес», результати навчання, які відповідають Стандарту.

Вміщені зміст лекційного курсу, плани практичних занять, перелік літератури для підготовки до них, тематику індивідуальних завдань та рекомендації з їх підготовки, опис механізмів контролю за навчальним процесом, зокрема питання підсумкового контролю, опис елементів політики академічної доброчесності та політики відвідування.

Важлива роль при вивченні дисципліни відводиться самостійній роботі студентів, зокрема виконанню індивідуального завдання. У виданні наведений орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань. Перелік не є вичерпним. Студенти можуть запропонувати власні теми, виходячи з інтересів своєї наукової роботи.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, студенти можуть це зробити у вигляді реферату. Він повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок рукописного тексту. Реферат включає план, відповідно до плану зміст, основні висновки і список літератури. Список літератури може складатися за алфавітом, за тематикою або за порядком згадування літератури в тексті. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, презентації. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

## МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Цивільний процес» є сприяння становленню сучасного кваліфікованого фахівця-правознавця; усвідомлення здобувачами вищої освіти значення норм права, що регулюють різноманітні форми захисту прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, засвоєння ними теоретичних положень цивільного процесу, ознайомлення з порядком розгляду і вирішення цивільних справ, формування у них відповідних професійних компетенцій щодо правильного застосування отриманих знань та правових норм при вирішенні конкретних завдань.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Цивільний процес» є оволодіння навичками самостійної практичної роботи з цивільними процесуальними нормами, засвоєння суті цивільних процесуальних правових категорій, змісту цивільних процесуальних правових інститутів, об'єктивних закономірностей їх розвитку, навчитися розуміти конкретний зміст норм цивільного процесуального права, тлумачити їх та правильно застосовувати при вирішенні конкретних справ, розуміти та правильно тлумачити рішення Верховного суду, набути досвіду науково-дослідної роботи в галузі цивільного процесуального права.

### Компетентності студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст компетентності
<b>Інтегральна компетентність</b>	
<b>ІК</b>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
<b>Загальні компетентності</b>	
<b>ЗК02</b>	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
<b>ЗК08</b>	Здатність бути критичним і самокритичним.
<b>ЗК09</b>	Здатність працювати в команді.
<b>ЗК11</b>	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
<b>Фахові компетентності</b>	
<b>СК04</b>	Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.
<b>СК07</b>	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне

	процесуальне право.
<b>СК09</b>	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
<b>СК10</b>	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
<b>СК11</b>	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
<b>СК14</b>	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
<b>СК15</b>	Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.
<b>СК16</b>	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
<b>Додаткові фахові компетентності</b>	
<b>ДСК02</b>	Здатність здійснювати аналіз, тлумачення та застосування норм національного та міжнародного законодавства та судової практики в сфері регулювання будівельної та містобудівної діяльності.

**Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти**

<b>Код</b>	<b>Програмні результати</b>
<b>ПРН05</b>	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
<b>ПРН06</b>	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
<b>ПРН12</b>	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
<b>ПРН13</b>	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
<b>ПРН15</b>	Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
<b>ПРН17</b>	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.
<b>ПРН20</b>	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
<b>ПРН21</b>	Готувати проєкти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.
<b>ДПРН05</b>	Вміти забезпечувати претензійно-позовну діяльність будівельних і девелоперських суб'єктів господарювання.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

**знати:**

- стан основних проблем цивільного процесу;
- функції судової влади в системі державної влади та форми її здійснення;
- суть і значення цивільної процесуальної форми;
- джерела цивільного процесуального права та їх структуру;
- поняття й значення цивільних процесуальних правовідносин, їх місце в механізмі правового регулювання;
- правовий статус суду та осіб, які беруть участь у справі, їх процесуальні права та обов'язки;
- діючі норми цивільного процесуального права;
- зміст правових інститутів, сутність цивільних процесуальних правових категорій;
- систему процесуальних актів та вимоги, яким вони повинні відповідати; порядок реалізації судових постанов і рішень.

**вміти:**

- правильно тлумачити та застосовувати норми цивільного процесу в процесі роботи за юридичною спеціальністю;
- використовувати дані цивільного процесу для вирішення професійних завдань;
- оцінювати докази у цивільній справі;
- складати цивільно-процесуальні документи та ділову документацію;
- аргументувати власну точку зору та прийняте за конкретним завданням рішення.

## МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення курсу «Цивільний процес» здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів над законодавчою базою та навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань (курскових робіт), модульного контролю, складання іспиту.

Лекція як провідна організаційна форма навчального процесу вводить в предметне правове поле, знайомить з найбільш важливими проблемами сучасної юридичної науки (світової та вітчизняної), забезпечує системність знань. Наявність конспекту лекцій допоможе студентам здобути цілісні знання з опорою на новітні досягнення світової та вітчизняної соціогуманітарної науки. Викладач постійно оновлює, доопрацьовує, систематизує лекційний матеріал, подає його в навчально-орієнтованій інтерпретації.

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами українського та міжнародного законодавства, практики його застосування, посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формулюють запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки, погляди, демонструють вміння та навички правового аналізу новітніх правових процесів та явищ.

Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання спеціальності 081 «Право» охоплюють 21 тему з курсу і розраховані на 34 годин практичних занять. Кожна тема містить окремі питання, висвітлення яких розкриває практичну правову проблему в цілому. Плани семінарів не дублюють лекційного курсу, а розширюють, конкретизують і доповнюють його.

Для підготовки кожної теми семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук і права (ауд. 432). Крім того, бібліотека та навчально-методичний кабінет володіють розгалуженими фондами періодичних видань, ознайомлення з якими допоможе студентам актуалізувати отримані юридичні знання, зокрема вникнути в український правовий вимір.

Під час роботи на семінарі студенти повинні продемонструвати свої знання вільно оперуючи засвоєним понятійно-категоріальним апаратом з трудового права.



Високу оцінку студент отримує тоді, коли системно логічно висвітлює навчальну проблему своїми словами, користуючись власним конспектом та відповідними записами.

Перші доповіді з питань семінару варто розраховувати на 10-15 хв., як правило, з трибуни перед аудиторією. Подальше обговорення доповіді включає такі форми участі в семінарі: доповнення, запитання, зауваження, побажання, розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево в ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводить інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів на початку вивчення дисципліни.

# ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

## МОДУЛЬ 1.

### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

*Змістовий модуль 1. Судова влада і правосуддя в цивільних справах. Поняття, предмет і система цивільного процесуального права*

#### **ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ**

Форми захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Поняття цивільного процесуального права, його предмет, метод і система. Значення цивільного процесуального права, його співвідношення з іншими галузями права. Цивільно-процесуальне законодавство.

Предмет і система науки цивільного процесуального права.

Поняття цивільного судочинства, його завдання та види. Стадії цивільного процесу. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.

#### **ТЕМА 2. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА**

Поняття, система та значення принципів цивільного процесуального права, їх класифікація. Конституційні принципи цивільного процесуального права. Принципи, закріплені законодавством про судочинство. Загальноправові принципи. Принципи правосуддя. Галузеві принципи цивільного процесу. Змагальність. Диспозитивність.

#### **ТЕМА 3. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ.**

Цивільні процесуальні правовідносини. Поняття, ознаки та підстави виникнення, зміни та припинення цивільних процесуальних правовідносин.

Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, їх класифікація, права та обов'язки. Особи, які здійснюють правосуддя. Особи, які беруть участь у справі. Інші учасники цивільного процесу. Зміст та об'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність.

Об'єкт та зміст цивільних процесуальних правовідносин.

#### **ТЕМА 4. СУД ЯК СУБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН**

Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

Склад суду. Правове положення суддів у цивільному процесі. Порядок вирішення питань колегією суддів. Народні засідателі.

Підстави для відводу судді. Недопустимість повторної участі судді в розгляді справи. Підстави для відводу секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача. Заяви про самовідводи та відводи. Порядок вирішення заяви про відвід. Наслідки відводу суду (судді).

## **ТЕМА 5. УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ**

Склад учасників справи. Цивільна процесуальна правоздатність та дієздатність. Права та обов'язки учасників справи.

Характеристика процесуальних прав та обов'язків сторін. Поняття і види процесуальної співучасті, її підстави. Права та обов'язки співучасників. Поняття належної та неналежної сторони. Умови, порядок і правові наслідки заміни неналежного відповідача, залучення співвідповідачів.

Поняття та види третіх осіб у цивільному процесі. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Підстави і порядок залучення до участі у справі або вступу в справу третіх осіб, їх права та обов'язки. Відмінність третіх осіб від співучасників.

Процесуальне правонаступництво: поняття, види, підстави, правові наслідки. Порядок вступу в процес правонаступника, його правове положення.

Поняття представництва в суді, його підстави і види. Відмінність процесуального представництва від цивільного. Законні представники. Призначення або заміна законного представника судом. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Документи, що посвідчують повноваження представників. Повноваження представника в суді.

Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Підстави і мета участі в цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Процесуальні форми їх участі, права та обов'язки. Особливості участі у цивільному процесі окремих органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб: Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, прокурора, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб.

Загальна характеристика інших учасників цивільного процесу. Класифікація інших учасників цивільного процесу. Процесуальний статус секретаря судового засідання. Процесуальний статус судового розпорядника. Процесуальний статус свідка. Процесуальний статус

експерта. Процесуальний статус спеціаліста. Процесуальний статус перекладача. Процесуальний статус особи, яка надає правову допомогу.

## **ТЕМА 6. ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ ТА ПІДСУДНІСТЬ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ**

Поняття та значення цивільної юрисдикції. Види цивільної юрисдикції (предметна, суб'єктна, інстанційна). Підвідомчість цивільних справ. Особливості підвідомчості окремих категорій цивільних справ (що виникають з житлових, трудових, сімейних, земельних правовідносин).

Поняття, значення та види підсудності цивільних справ, її відмінність від підвідомчості. Функціональна підсудність. Родова підсудність. Територіальна підсудність, її види: загальна, альтернативна, виключна, договірна та підсудність кількох вимог, пов'язаних між собою. Наслідки порушення правил підсудності. Порядок передачі справи з одного суду до іншого.

*Змістовий модуль 2. Основні положення підготовки до розгляду справи в суді*

## **ТЕМА 7. ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ**

Роль доказів і доказування в цивільному процесі. Поняття доказів, їх класифікація. Поняття доказування, його стадії. Предмет доказування. Підстави звільнення від доказування. Належність доказів. Допустимість доказів.

Обов'язки доказування і подання доказів. Судові доручення щодо збирання доказів. Порядок дослідження та оцінки доказів у цивільному процесі. Підстави, способи і порядок забезпечення доказів. Витребування доказів.

Підстави звільнення від доказування. Належність доказів. Допустимість доказів. Достовірність доказів. Достатність доказів. Класифікація доказів. Засоби доказування. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників. Показання свідка. Особи, які не підлягають допиту як свідки. Особи, які мають право відмовитися від давання показань.

Письмові докази. Повернення оригіналів письмових доказів. Електронні докази.

Речові докази. Зберігання речових доказів. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів.

Висновок експерта. Підстави і порядок призначення експертизи. Обов'язкове призначення експертизи. Комісійна експертиза. Комплексна

експертиза. Додаткова і повторна експертиза.

## **ТЕМА 8. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ. СУДОВІ ВИТРАТИ.**

**Процесуальні строки.** Поняття, види та порядок обчислення процесуальних строків. Початок перебігу процесуальних строків. Закінчення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків.

**Поняття і види судових витрат у цивільному процесі, їх значення.** Судовий збір: поняття, розмір, порядок сплати. Звільнення від сплати судового збору. Ціна позову, порядок її визначення.

Витрати, пов'язані з розглядом судової справи. Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати. Повернення судового збору та витрат, пов'язаних із розглядом справи. Витрати на правову допомогу. Витрати сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду. Витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз. Витрати, пов'язані з проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи.

Розподіл судових витрат між сторонами. Розподіл витрат у разі відмови від позову і укладення мирової угоди.

## **ТЕМА 9. СУДОВІ ВИКЛИКИ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ. ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ.**

Судові повістки і оголошення про виклик у суд. Повістка-повідомлення.

Порядок вручення судових повісток.

Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.

Види заходів процесуального примусу. Попередження. Видалення із залу судового засідання. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом. Відмінність від витребування доказів. Привід свідка.

## **МОДУЛЬ 2**

### **ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

*Змістовий модуль 3 Проведення у суді першої інстанції.*

## **ТЕМА 10. ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ПОЗОВУ. ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ**

Поняття і суть позовного провадження. Письмові заяви учасників: заяви

по суті справи, заяви з процесуальних питань.

Поняття позову, його елементи та види. Об'єднання і роз'єднання позовів. Зміни у позові. Відмова від позову і визнання позову. Мирова угода сторін.

Підстави і види забезпечення позову. Розгляд заяви про забезпечення позову, виконання ухвали про забезпечення позову. Заміна виду забезпечення позову. Скасування заходів забезпечення позову. Відшкодування збитків, завданих забезпеченням позову, та повернення предмета застави.

Право на позов. Право на пред'явлення позову, порядок його реалізації. Форма і зміст позовної заяви. Порядок подання позовної заяви. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви. Відкриття провадження у справі. Правові наслідки порушення цивільної справи в суді. Врегулювання спору за участю судді, підстави, порядок, строки.

## **ТЕМА 11. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ДО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ. РОЗГЛЯД СПРАВИ ПО СУТІ.**

Мета та значення провадження у справі до судового розгляду, його завдання, зміст і процесуальний порядок.

Попереднє судове засідання, строк його проведення. Дії судді під час провадження у справі до судового розгляду. Процесуальна діяльність осіб, які беруть участь у справі, на даній стадії. Призначення справи до розгляду.

Зустрічний позов. Форма і зміст зустрічної позовної заяви. Заперечення відповідача проти позову.

Розгляд справи по суті. Судове засідання, порядок його проведення. Пояснення осіб, які беруть участь у справі. Відмова від визнання обставин. Порядок допиту свідків. Особливості допиту малолітніх і неповнолітніх свідків. Оголошення показань свідків. Дослідження письмових і речових доказів. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису. Дослідження висновку експерта. Консультації та роз'яснення спеціаліста. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Закриття і зупинення провадження у справі. Залишення позову без розгляду. Судові дебати. Вихід суду для ухвалення рішення. Проголошення рішення суду.

Судові рішення. Види судових рішень. Питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення. Зміст рішення. Проголошення рішення. виправлення недоліків рішення судом, що його постановив. виправлення опісок та арифметичних помилок у судовому рішенні. Додаткове рішення суду. Роз'яснення рішення суду.

Розгляд справ у порядку спрощеного провадження.

Заочний розгляд справи. Умови проведення та порядок заочного розгляду справи. Заочне рішення. Заява про перегляд заочного рішення. Скасування та оскарження заочного рішення.

#### *Змістовий модуль 4. Перегляд судових рішень*

### **ТЕМА 12. АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

Суть і значення апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції. Право апеляційного оскарження, строки його реалізації. Ухвали, на які можуть бути подані скарги окремо від рішення суду. Форма і зміст апеляційної скарги, порядок її подання. Доповнення, зміна або відкликання апеляційної скарги або відмова від неї.

Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги, відмова у відкритті апеляційного провадження. Відкриття апеляційного провадження, відзив на апеляційну скаргу. Закриття апеляційного провадження. Приєднання до апеляційної скарги

Підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції. Призначення справи до розгляду в суді апеляційної інстанції. Межі та порядок розгляду справи апеляційним судом. Особливості розгляду в апеляційному порядку окремих категорій справ. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи. Строк розгляду апеляційної скарги. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін.

Повноваження апеляційного суду. Підстави для відхилення апеляційної скарги і залишення рішення без змін. Підстави для скасування рішення суду першої інстанції і ухвалення нового рішення або зміни рішення. Підстави для скасування рішення із закриттям провадження у справі або залишенням заяви без розгляду. Підстави для скасування рішення суду і передачі справи на новий розгляд. Підстави для відхилення скарги на ухвалу суду першої інстанції або зміни чи скасування ухвали.

Ухвала та Постанова апеляційного суду, їх зміст, порядок ухвалення, постановлення і проголошення. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до апеляційного суду після закінчення апеляційного розгляду справи. Законна сила постанови і ухвали апеляційного суду. Окрема ухвала апеляційного суду. Оформлення судових рішень, видача або направлення їх сторонам та іншим особам, які брали участь у справі.

### **ТЕМА 13. КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

Суть і значення касаційного провадження. Суди касаційної інстанції.

Право касаційного оскарження. Строк на касаційне оскарження. Форма і зміст касаційної скарги, порядок її подання.

Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Відкриття касаційного провадження у справі, відмова у відкритті касаційного провадження у справі. Відзив на касаційну скаргу. Закриття касаційного провадження. Доповнення, зміна або відкликання касаційної скарги або відмова від неї. Приєднання до касаційної скарги.

Підготовка справи до касаційного розгляду. Строки розгляду касаційної скарги. Відмова позивача від позову та укладення сторонами мирової угоди. Межі та порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції. Підстави для відхилення касаційної скарги і залишення рішення без змін. Підстави для скасування рішення і передачі справи на новий розгляд. Підстави для скасування судових рішень і залишення в силі судового рішення, скасованого помилково. Підстави для скасування рішення із закриттям провадження в справі або залишенням заяви без розгляду. Підстави для скасування судових рішень і ухвалення нового рішення або зміни рішення. Підстави для відхилення касаційної скарги на ухвалу суду або її зміни чи скасування.

Постанова та ухвала суду касаційної інстанції, їх зміст, порядок ухвалення, постановлення і проголошення. Обов'язковість вказівок, що містяться в постанові суду касаційної інстанції. Законна сила рішення і ухвали суду касаційної інстанції. Окрема ухвала суду касаційної інстанції. Оформлення судових рішень суду касаційної інстанції, видача та направлення їх особам, які беруть участь у справі.

## **ТЕМА 14. ПРОВАДЖЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ АБО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ**

Суть і значення провадження у зв'язку нововиявленими або виключними обставинами.

Підстави перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами.

Строк подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами

Форма і зміст заяви про перегляд у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами, порядок її розгляду. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та її наслідки.



Оскарження ухвали суду, що здійснював перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами.

## **МОДУЛЬ 3**

### **ПРОВАДЖЕННЯ ВІДМІННІ ВІД ПОЗОВНОГО**

*Змістовий модуль 5. Наказне та окреме провадження.*

#### **ТЕМА 15. НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

Суть і значення наказного провадження. Поняття судового наказу. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Зміст судового наказу. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у видачі судового наказу. Наслідки відмови у видачі судового наказу. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу. Надіслання боржникові копії судового наказу. Форма і зміст заяви про скасування судового наказу та строки її подання. Розгляд заяви про скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.

#### **ТЕМА 16. ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві. Поняття окремого провадження. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження. Порядок розгляду справ окремого провадження.

Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Розгляд судом справ про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх.

Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.

Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.

Розгляд судом справ про усиновлення.

Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.

Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.

Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою.

Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.

Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.

Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.

## **ТЕМА 17. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ, ОСПОРЮВАННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ**

Оскарження рішення третейського суду, оспорювання рішення міжнародного комерційного арбітражу. Форма і зміст заяви про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу. Відкриття провадження у справі. Підготовка справи до розгляду. Судовий розгляд справи. Підстави для скасування рішення третейського суду. Підстави для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу. Ухвала суду у справі про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу. Порядок оскарження постанов міжнародного комерційного арбітражу щодо наявності у нього компетенції, винесених в порядку розгляду питань попереднього характеру.

### **МОДУЛЬ 4.**

## **ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ, СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЇХ ВИКОНАННЯМ. ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.**

*Змістовий модуль 6. Виконання судових рішень.*

## **ТЕМА 18. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ ТА РІШЕНЬ ІНШИХ ОРГАНІВ (ПОСАДОВИХ ОСІБ).**

Загальна характеристика примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб). Звернення судового рішення до виконання. Негайне виконання судового рішення.

Рішення суду, що звертаються до примусового виконання і виконавчі документи. Зміст виконавчого листа. Видача дубліката виконавчого листа. Строк пред'явлення виконавчих документів до виконання.

Повноваження суду, щодо питань виконавчого провадження. Відстрочка і розстрочка виконання, зміна чи встановлення способу і порядку

виконання, роз'яснення рішення.

Поворот виконання судових рішень. Порядок вирішення питання про поворот виконання судових рішень. Строк подання заяви про поворот виконання судових рішень.

## **ТЕМА 19. ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ**

Порядок відновлення втраченого судового провадження. Особи, які мають право звернення до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження. Підсудність заяви. Зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження. Розгляд справи. Рішення суду про відновлення втраченого судового провадження.

Судовий контроль за виконанням судового рішення. Право на звернення зі скаргою до суду. Строки, порядок звернення зі скаргою. Судове рішення за скаргою.

*Змістовий модуль 7. Провадження у справах за участю іноземних осіб. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.*

## **ТЕМА 20. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВА ІНОЗЕМНИХ ОСІБ. ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ**

Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.

Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.

Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Угоди про правову допомогу у цивільних справах.

## **ТЕМА 21. ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ, МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ, НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ**

Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.

Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Провадження у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.

## ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

### МОДУЛЬ 1.

#### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

*Змістовий модуль 1. Судова влада і правосуддя в цивільних справах. Поняття, предмет і система цивільного процесуального права*

#### ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

##### Практичне заняття

1. Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави.
2. Поняття про господарське судочинство. Законодавство, яке застосовується при вирішенні господарських спорів. Розмежування компетенції загальних і господарських судів.
3. Третейські суди: поняття, види, компетенція.
4. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства). Стадії цивільного процесу.
5. Поняття цивільної процесуальної форми (суть, основні риси та значення).
6. Предмет цивільного процесуального права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних відносин.
7. Джерела цивільного процесуального права.
8. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.

##### Питання для додаткових виступів студентів:

1. Проблеми судової влади у правовій демократичній державі.
2. Співвідношення цивільного процесуального права з конституційним, цивільним, сімейним, трудовим, адміністративним, кримінально-процесуальним правом.
3. Предмет і система науки цивільного процесуального права.

##### Теми індивідуальних завдань:

1. Інститути цивільного процесуального права.
2. Джерела цивільного процесуального права.
4. Провадження у цивільному процесі, характерні особливості видів провадження.
5. Сучасні проблеми науки цивільного процесуального права.

##### Перелік нормативно-правових актів і судової практики:

1. Закон України «Про Конституційний суд України від 13.07.2017 р. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
2. Цивільний процесуальний кодекс України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
3. Кодекс адміністративного судочинства України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
4. Господарський процесуальний кодекс України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
5. Закон України «Про третейські суди». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
6. Закон України «Про нотаріат». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами: Закон України від 29.06.2023 № 3200-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
8. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
9. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## ТЕМА 2. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

### Практичне заняття

1. Поняття принципів цивільного процесуального права.
2. Значення принципів цивільного процесуального права.
3. Система принципів цивільного процесуального права.
4. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
5. Принцип змагальності в цивільному процесі.
6. Принцип процесуальної рівноправності сторін у цивільному процесі.
7. Принцип пропорційності в цивільному процесі.

### Питання для додаткових виступів студентів:

1. Сутність принципу змагальності та рівноправності сторін, їх реалізація в цивільному процесі.
2. Принципи, які діють у стадії судового розгляду справи.
3. Принципи безпосередності судового розгляду та процесуального формалізму.

### Теми індивідуальних завдань:

1. Взаємозв'язок принципів цивільного процесуального права.
2. Функціонування принципу диспозитивності в цивільному процесі.

### Завдання № 1

Місцевий суд розглядав у судовому засіданні справу про поділ майна між колишнім подружжям Романенко. Позивач Романенко у судовому засіданні заявив клопотання про відкладення справи, оскільки він хоче звернутися за допомогою до адвоката. Відповідачка, в свою чергу, заперечувала проти відкладення справи, мотивуючи це тим, що у неї немає достатніх коштів щоб звернутися також за допомогою до адвоката. Суд відмовив у задоволенні клопотання позивачеві, мотивуючи свою відмову тим, що відкладення справи може порушити принцип рівноправності сторін і буде несправедливим для відповідача.

*Чи законні дії суду? Яким принципом повинен керуватися суд, розглядаючи заявлені клопотання?*

### Завдання № 2

При розгляді цивільної справи за позовом Свириденка до Лапочкіна про поділ домоволодіння в натурі в судовому засіданні позивач подав клопотання про приєднання до справи письмових доказів, які свідчать про те, що він за свої власні кошти проводив ремонт і газифікацію спірного домоволодіння, а тому і має право на задоволення його позовних вимог.

Суд залишив це клопотання без розгляду і вирішив справу на підставі доказів, що були в справі.

*Чи правильні дії суду? Чи були порушені принципи цивільного процесуального права?*

### **Завдання № 3**

Місцевий суд визнав мирову угоду у справі за позовом Коваленко та інших до редакції газети «Київський вісник» про відшкодування моральної шкоди, у п. 6 якої зазначено: «У разі невиконання відповідачем пунктів 3 або 4 цієї угоди за позивачами залишається право на подання позовної заяви до редакції газети «Всеукраїнські відомості» про збільшення розміру відшкодування завданої моральної шкоди у зв'язку з невиконанням мирової угоди.», а у п.7: «У випадку порушення цієї угоди винна сторона буде зобов'язана сплатити штраф у розмірі ста мінімальних заробітних плат».

*Проаналізуйте дії суду з точки зору реалізації принципів цивільного процесуального права. В яких нормах ЦПК України цей принцип закріплено?*

### **Завдання № 4**

Громадянка Вдовиченко звернулася до суду з позовом до громадянина Свириденка про її вселення на житлову площу в будинок, що належить відповідачеві на праві приватної власності. В позовній заяві вона вказала, що вселилася на житлову площу після укладення шлюбу з Свириденком. Однак з вересня 2020 р. він постійно перешкоджав їй проживати у вказаному будинку.

В судовому засіданні сторони уклали мирову угоду, згідно якої Кириленко відмовилася від своїх вимог і зобов'язалася не пред'являти їх в майбутньому. Відповідач зі своєї сторони зобов'язався виплатити позивачеві в рахунок весільних дарунків 200000 грн. і повернути їй частину особистих речей. Місцевий суд визнав їх мирову угоду і закрити провадження по справі.

*Чи правильно вирішив цю справу суд? Яким принципом він повинен керуватися для правильного вирішення питання про визнання мирової угоди? В яких нормах ЦПК України цей принцип закріплено?*

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Закон України «Про Конституційний суд України від 13.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1

листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

### **ТЕМА 3. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ.**

#### **Практичне заняття**

1. Поняття цивільних процесуальних правовідносин.
2. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.
3. Об'єкт та зміст цивільних процесуальних правовідносин.

#### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Підстави та передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
2. Проблемні питання об'єкту цивільних процесуальних правовідносин.

#### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Цивільні процесуальні правовідносини: поняття, особливості.
2. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, їх права та обов'язки.

#### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Закон України «Про Конституційний суд України від 13.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).



4. Закон України «Про третейські суди». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

5. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

6. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 4. СУД ЯК СУБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН**

### **Практичне заняття**

1. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
2. Склад суду.
3. Підстави для відводу (самовідводу) судді.
4. Наслідки відводу суду (судді).
5. Порядок вирішення заявленого відводу(самовідводу).

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Повноваження суду.
2. Порядок передачі спору на розгляд третейського суду.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Компетенція судів щодо розгляду цивільних справ.
2. Судова система України.

### **Завдання №1**

В березні 2020 року громадяни Пашков, мешканець с. Іванковичі Києво-Святошинського району Київської області відпочивав з друзями на березі ставка. Роздягнувшись, він пірнув у воду і не виринув. Пошук його тіла на дні ставка командою водолазів результату не дав.

В жовтні 2020 р. його дружина вирішила звернутися до суду з заявою про

визнання чоловіка безвісно відсутнім.

*Якому суду підсудна дана справа? Судом в якому складі вона буде слухатись? Який, на вашу думку, в наведеному прикладі застосовується вид підсудності?*

### **Завдання №2**

Подружжя Цветкових, не маючи спільних дітей, прожили у шлюбі три роки, два з яких вони мешкали окремо один від одного. Дружина, громадянка Цветкова, звернулася до чоловіка з пропозицією розірвати шлюб, але згоди на розірвання шлюбу від чоловіка не отримала.

Чоловік, громадянин Цветков, повідомив дружину, що особисто він не має заперечень проти розірвання шлюбу, але його мати вважає, що офіційно оформлювати розлучення передчасно.

*До юрисдикції якого органу належить врегулювання правовідносин, що склалися між подружжям? Чи змінилася б юрисдикція, якщо подружжя Цветкових мало спільних неповнолітніх дітей?*

### **Завдання №3**

Прокудін звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі на посаді майстра-сантехніка у кооперативі «Воїн» у зв'язку з тим, що його було звільнено на підставі рішення загальних зборів членів кооперативу. Свою вимогу він мотивував тим, що на зборах були присутні 9 із 16 членів кооперативу, тому згідно із Статутом кооперативу його звільнення не може бути визнано правомірним.

Суддя відмовив у відкритті провадження, посилаючись на те, що справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства, а повинна розглядатися відповідним райвиконкомом.

*Як може захистити свої права Прокудін? Чи підлягає ця справа розгляду в суді?*

### **Завдання №4**

Василенко звернулася до суду з позовом проти лікарні про поновлення на роботі на посаді лікаря, звідки її було звільнено за згодою профспілкового комітету. Суддя відмовив у відкритті провадження, мотивуючи відмову тим, що позивачка повинна звернутися до КТС, а лише потім до суду.

*Чи правильні дії суду? Визначте юрисдикцію спорів, що виникають із трудових правовідносин.*

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Закон України «Про Конституційний суд України від 13.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

5. Закон України «Про третейські суди». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

6. Закон України «Про нотаріат». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9.

8. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

10. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 5. УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ**

### **Практичне заняття**

1. Учасники справи.
2. Сторони в цивільному процесі.
3. Процесуальна співучасть.
4. Треті особи в цивільному процесі.
5. Процесуальне правонаступництво.
6. Представники.

7. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
8. Інші учасники судового процесу.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Поняття, процесуальні права і обов'язки сторін.
2. Поняття, умови і порядок заміни неналежного відповідача, залучення співвідповідачів.
3. Поняття, значення та види судового представництва. Повноваження представника у суді.
4. Особи, які сприяють здійсненню правосуддя, їх процесуальні права.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Процесуальна співучасть.
2. Види представництва.
3. Повноваження адвоката у цивільному процесі.

### **Завдання №1**

Вироком суду громадянку Валушко було засуджено до позбавлення волі з конфіскацією майна. Цим вироком також вирішено цивільний позов АТП – 21205, на користь якого з Валушко було стягнуто 17 тис. грн. Чоловік засудженої Валушко звернувся до суду з позовом про виключення з опису (арешту) телевізора та піаніно. В позовній заяві він зазначив, що ці речі належать йому на праві особистої власності, так як були придбані ще до шлюбу.

Суд відмовив у прийнятті позовної заяви через те, що у вироку суду було зазначено про конфіскацію усього майна.

*Чи правильно вчинив суддя? Визначте склад осіб по цій справі.*

### **Завдання №2**

14-річний учень професійно-технічного училища Дубровський, підійшовши до хлібного магазину, побачив біля нього автомобіль, з якого водій заносив до магазину лотки з хлібом. Скориставшись тим, що біля автомобіля нікого не було, а в замку запалення знаходились ключі, Дубровський сів у автомобіль, запустив двигун і поїхав по вулиці. Назустріч йому їхала автомашина «Фіат». Не упоравшись з керуванням, Дубровський ударив в ліве крило автомобіль «Фіат» і втік з місця дорожньої пригоди. Через годину він був затриманий співробітниками міліції. Власник автомобіля «Фіат» звернувся з позовом до суду, у якому прохав зобов'язати Дубровського відшкодувати йому затрати на ремонт автомобіля.

*Визначте склад учасників справи. Як повинен діяти суд?*

### **Завдання №3**

Рижков 17 років, та Смирнов 13 років, знаходячись у літньому таборі від Харківського комп'ютерного коледжу, порушили правила протипожежної безпеки, внаслідок чого згоріла скирта соломи, що належала КСП «Зоря». Правління КСП звернулося до суду з позовом до Рижкова та Смирнова про стягнення заподіяних збитків.

*Визначте осіб, які беруть участь у справі. В яких випадках до справи залучається додатковий відповідач? Чим він відрізняється від співвідповідача?*

### **Завдання №4**

При розгляді місцевим судом цивільної справи за позовом Кирилової до Усової про встановлення порядку користування земельною ділянкою, позивачка померла. Суд зупинив провадження в справі. Через шість місяців дочка та син померлої позивачки звернулись до суду з клопотанням про закриття провадження в справі. Суд задовольнив їх клопотання і закриття провадження в справі.

*Чи правильні дії суду? Що таке процесуальне правонаступництво? Які процесуальні права має правонаступник у цивільній справі?*

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
2. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
3. Сімейний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
4. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
5. Закон України «Про прокуратуру». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
6. Тимчасове положення про службу судових розпорядників та організацію її діяльності. Затверджено Наказом Державної судової адміністрації України 21.04.2004 р. – №51/04. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0112750-11#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text>(дата звернення: 01.06.2023).

8. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text>(дата звернення: 01.06.2023).

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 6. ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ ТА ПІДСУДНІСТЬ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ**

### **Практичне заняття**

1. Предметна та суб'єктна юрисдикція.
2. Інстанційна юрисдикція.
3. Територіальна юрисдикція(підсудність).
4. Передача справи з одного суду до іншого.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Справи, що відносяться до юрисдикції загальних судів.
2. Підсудність справ, у яких однією зі сторін є суд або суддя.
3. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача.
4. Підсудність справ за вибором позивача.
5. Виключна підсудність.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Цивільна юрисдикція у контексті судово-правових реформ.
2. Юрисдикція та підсудність цивільних справ.

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Закон України «Про Конституційний суд України від 13.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text>(дата звернення: 01.06.2023).

5. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

6. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## ***Змістовий модуль 2. Основні положення підготовки до розгляду справи в суді***

### **ТЕМА 7. ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ**

#### **Практичне заняття**

1. Мета та етапи доказування у цивільному процесі. Межі доказування у цивільному процесі.
2. Поняття доказів та засобів доказування у цивільному процесі. Доказові факти.
3. Предмет доказування. Визначення предмета доказування у конкретних цивільних справах.
4. Обов'язок доказування і подання доказів. Правові презумпції (поняття, значення). Витребування доказів.
5. Підстави звільнення від доказування.
6. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників
7. Показання свідків. Порядок допиту свідків. Використання свідком письмових записів. Порядок допиту малолітніх і неповнолітніх свідків. Оголошення показань свідків.
8. Письмові докази.
9. Речові докази.
10. Висновок експерта у галузі права. Підстави призначення, зміст

висновку та його оцінка.

11. Електронні докази.

12. Висновок експерта. Підстави і порядок призначення експертизи. Обов'язкове призначення експертизи.

13. Судові доручення щодо збирання доказів. Порядок їх оформлення та виконання.

14. Забезпечення доказів.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Класифікація доказів.

2. Протокол судового засідання як різновид письмових доказів. Повернення оригіналів письмових доказів.

3. Порядок дослідження письмових доказів. Оголошення і дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденції.

4. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Роль доказів і доказування у цивільному процесі.

2. Підстави і способи для забезпечення доказів з цивільної справи.

3. Поняття належності доказів і допустимості засобів доказування.

4. Комісійна експертиза. Комплексна експертиза. Додаткова і повторна експертиза.

### **Завдання №1**

Савчук звернувся до районного суду Святошинського районного суду м. Києва із позовом до Київської міської ради про визнання права власності на самовільно зведену прибудову до квартири.

*Визначте предмет доказування у цій справі. Які докази має подати Савчук у підтвердження своїх вимог?*

### **Завдання № 2**

Василіна на ринку Троєщина придбала джинси вартістю 920 грн. відомої марки 32 розміру. Коли вона прийшла додому, то виявилось, що вони зі слів членів родини їй не личать. Їй сама Василіна це побачила, та зрозуміла, що у магазині дзеркало робило її більш стрункою. У протилежному випадку вона б їх не купила.

Наступного дня Василіна пішла до магазину з вимогою про повернення грошей. Продавець та власник їй відмовили, сказавши, що треба було дивитись краще, що вона купує. Василіна звернулась до суду з метою захисту своїх прав.



*Визначте, які докази, має надати позивачка у підтвердження своїх вимог?*

### **Завдання № 3**

У результаті ДТП Марусевич були завдані тілесні ушкодження. За призначенням лікаря він повинен був окрім лікування дотримуватись певної дієти. Після видужання Марусевич звернувся до суду із позовом про відшкодування матеріальної шкоди з особи, винної у ДТП.

*Визначте предмет доказування у даній справі. Які докази повинен надати позивач у підтвердження своїх вимог? Необхідні данні оберіть на свій розсуд.*

#### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Закон України «Про судову експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення у цивільній справі» від 18 грудня 2009 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30 травня 1997 р. № 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 8. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ. СУДОВІ ВИТРАТИ.**

### **Практичне заняття**

1. Поняття та значення процесуальних строків.
2. Види процесуальних строків.
3. Обчислення процесуальних строків.
4. Початок перебігу процесуальних строків.
5. Закінчення процесуальних строків.
6. Зупинення процесуальних строків.
7. Наслідки пропущення процесуальних строків.
8. Поновлення та продовження процесуальних строків.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Проблематика поняття «розумний строк»
2. Обставини, на підставі яких можливе поновлення та продовження процесуальних строків.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Цивільно-процесуальні строки, визначені за тривалістю в цивільному процесуальному кодексі.
2. Класифікація цивільних процесуальних строків.

### **Завдання №1**

25 грудня 2020 року Осначенко звернулася до місцевого суду Придніпровського району м. Черкас з позовом про виселення з житлового будинку, що їй належить, громадянина Кравченко. Суддя призначив попереднє судове засідання на 5 січня 2021 року. В день попереднього судового засідання відповідач вирішив подати зустрічний позов. Але суддя пояснив Кравченко, що згідно із законодавством, зустрічний позов може бути пред'явлений до попереднього судового засідання.

*Проаналізуйте ситуацію. Які існують види процесуальних строків?*

### **Завдання №2**

Козлов подав до суду апеляційну скаргу на рішення місцевого суду, яким йому було відмовлено у позові, через 12 днів після оголошення мотивованого рішення.

Суддя залишив апеляційну скаргу без руху, в ухвалі посилаючись на те, що за апеляційну скаргу не сплачено судовий збір та витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи, і встановив строк 5 днів для усунення цього недоліку.

*Чи правильні дії судді? Які наслідки пропущення процесуальних строків?*

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Закон України від 8 липня 2011р. «Про судовий збір» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Закон України «Про судову експертизу» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

5. Інструкція про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам у зв'язку з їх викликом до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення і виплаті державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів: Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996р. №710. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 9. СУДОВІ ВИКЛИКИ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ. ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ.**

### **Практичне заняття**

1. Судові повістки і оголошення про виклик у суд.
2. Повістка-повідомлення.
3. Порядок вручення судових повісток.
3. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.
4. Види заходів процесуального примусу.
4. Попередження. Видалення із залу судового засідання.
5. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом. Відмінність від витребування доказів.
6. Привід свідка.
7. Штраф.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Зміст судової повістки і оголошення про виклик у суд.
2. Обов'язок учасників судового процесу повідомляти суд про зміну свого місця проживання.
3. Види заходів процесуального примусу.
4. Порядок застосування заходів процесуального примусу.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Судові виклики і повідомлення, їх види.
2. Проблеми застосування заходів процесуального примусу.

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **МОДУЛЬ 2**

### **ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

*Змістовий модуль 3 Провадження у суді першої інстанції.*

### **ТЕМА 10. ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ПОЗОВУ. ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ**

#### **Практичне заняття**

1. Поняття і сутність позовного провадження.
2. Письмові заяви учасників.
3. Поняття позову та його елементи.
4. Забезпечення позову.
5. Відкриття провадження у справі. Пред'явлення позову. Об'єднання та роз'єднання кількох позовних вимог.

#### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL:

## **ТЕМА 11. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ДО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ. РОЗГЛЯД СПРАВИ ПО СУТІ.**

### **Практичне заняття**

1. Підготовче провадження. Підготовче засідання. Подання відзиву, відповіді на відзив та заперечення.
2. Врегулювання спору за участю судді. Підстави, порядок, строки.
3. Мирова угода. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову.
4. Розгляд справи по суті. Закриття і зупинення провадження у справі. Залишення позову без розгляду.
5. Судові рішення. Питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення. Зміст рішення. Проголошення рішення.
6. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження.
7. Заочний розгляд справи. Заочне рішення. Заява про перегляд заочного рішення. Скасування та оскарження заочного рішення.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Заяви по суті. Заяви з процесуальних питань.
2. Види позовів.
3. Порядок розгляду справи по суті.
4. Способи забезпечення позову. Розгляд заяви про забезпечення позову.
5. Позовна заява та її реквізити.
6. Зустрічний позов
7. Судове засідання, порядок його проведення.
8. Види судових рішень.
9. Умови проведення та порядок заочного розгляду справи.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Право на судовий захист.
2. Законна сила судового рішення.
3. Роль судді під час врегулювання спору.
4. Судові дебати та ухвалення рішення.
5. Підстави для розгляду справ у порядку спрощеного провадження.

### **Завдання №1**

Лесков перебував у шлюбі з Лесковою, від якого є четверо дітей: три доньки і син. В 2018 р. шлюб було розірвано. Рішенням суду з Лескова (за його згодою) на користь Лескової були стягнуті аліменти на всіх чотирьох

дітей в розмірі половини заробітку. Лесков звернувся з позовом до суду про зменшення розміру аліментів, оскільки син став проживати з ним.

*Складіть проект позову.*

*Визначте предмет і підстави позову. До якого виду належить цей позов?*

## **Завдання №2**

Назарова пред'явила в суд позов до Назарова про стягнення аліментів на утримання дитини. Відповідач під час судового засідання пред'явив зустрічний позов про відібрання дитини і про розподіл спільно нажитого майна. Суд прийняв зустрічний позов, мотивуючи це тим, що основний і зустрічний позов взаємопов'язані.

*Чи правильно вчинив суд? Визначте умови пред'явлення і прийняття зустрічного позову. Складіть проекти первісного і зустрічного позовів.*

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **Змістовий модуль 4. Перегляд судових рішень**

### **ТЕМА 12. АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

#### **Практичне заняття**

1. Сутність та значення апеляційного провадження.
2. Право апеляційного оскарження. Строки апеляційного оскарження.
3. Форма і зміст апеляційної скарги.
4. Порядок подання апеляційної скарги.
5. Порядок розгляду справи судом апеляційної інстанції.
6. Повноваження суду апеляційної інстанції.

### **Завдання №1**

Криленко купив в магазині кольоровий телевізор. Через півроку після купівлі телевізор вибухнув. Від вибуху Криленко отримав опіки і поранення, та протягом місяця знаходився на стаціонарному лікуванні. Крім цього, внаслідок вибуху та пожежі було знищено багато домашніх речей Криленка.

Після виходу з лікарні Криленко домігся проведення експертизи, за результатами якої встановлено наявність в купленому телевізорі виробничого недоліку, який призвів до пожежі. Загальний розмір шкоди, що заподіяна Криленку, із врахуванням середнього заробітку за час лікування, затрат на посилене харчування, а також ремонт квартири і вартості майна, що згоріло, склав 30 мінімальних заробітних плат.

Криленко звернувся з позовом про відшкодування заподіяної йому заводом-виробником шкоди. Завод заперечував проти позову, обґрунтовуючи своє заперечення тим, що завод із Криленком договірних відносин не мав. Стороною в договорі купівлі-продажу є магазин, і тому він повинен відповідати за позовом Криленка. Гарантійний строк на телевізор вже пройшов. На думку відповідача, завод міг би нести відповідальність перед Криленком за заподіяну шкоду тільки в тому випадку, якщо б гарантійний строк не закінчився.

Суд з доводами заводу погодився і відмовив у задоволенні позову Криленка до заводу. Крилов подав апеляційну скаргу на вказане рішення.

*Складіть проект апеляційної скарги. Яке повноваження має бути реалізоване апеляційним судом?*

### **Завдання №2**

Никоненко звернулася до суду з позовом до свого чоловіка про поділ майна. Позивачка зазначила, що автомобіль, який відповідач придбав до реєстрації шлюбу, був старий і на його ремонт було витрачено коштів значно більше, ніж він коштував на час придбання, тому його слід визнати сумісною власністю подружжя і поділити. Відмовивши в позові, суд виходив з того, що автомобіль належав відповідачеві до укладення шлюбу, а тому є його особистою власністю та поділу не підлягає.

*Складіть проект апеляційної скарги. Яке рішення має прийняти апеляційний суд, якщо Никоненко подасть апеляційну скаргу?*

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних прав в апеляційному порядку» від 24 жовтня 2008р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 13. КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

### **Практичне заняття**

1. Сутність та значення касаційного провадження.
2. Право касаційного оскарження. Строк на касаційне оскарження.
3. Форма і зміст касаційної скарги.
4. Порядок подання касаційної скарги.
5. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції.
6. Повноваження суду касаційної інстанції.

### **Завдання №1**

З заявою про необхідність оскарження рішення суду в касаційному порядку до прокурора області звернувся Косович В.В. В заяві він зазначив, що рішенням місцевого суду йому відмовлено в позові до Стоян В.П. про повернення майна із чужого незаконного володіння. В судовому рішенні суд вказав, що майно, яке знаходиться у Стоян В.П., стало непридатним, а відшкодувати його вартість Стоян В.П. відмовляється, і з цієї підстави відмовив у позові.

В апеляційному порядку рішення не переглядалось, оскільки Косовичем В.В. було пропущено строк на подання апеляційної скарги.

*Чи є підстави для подання касаційної скарги прокурором? Які підстави для скасування рішення в касаційному порядку передбачено чинним законодавством? Дайте обґрунтовану відповідь від імені прокурора на заяву Косовича В.В.*

### **Завдання №2**

До суду касаційної інстанції звернувся Гузько, посилаючись на незаконність рішення як першої, так і апеляційної інстанції. До касаційної



інстанції він не додав копії оскаржуваних рішень.

*Якими повинні бути дії суду?*

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних прав в апеляційному порядку» від 24 жовтня 2008р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 14. ПРОВАДЖЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ БО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ**

### **Практичне заняття**

1. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
2. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Строк і порядок подання заяви. Розгляд заяви.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Зміст апеляційної скарги як процесуального документу.
2. Форма і зміст касаційної скарги.
3. Форма і зміст заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Загальна характеристика апеляційного провадження.
2. Сутність касаційного перегляду судових рішень у цивільних справах.

### **Завдання №1**

Івановський подав до апеляційного суду заяву про перегляд у зв'язку з

нововиявленими обставинами рішення одного з місцевих судів, за яким з нього було стягнуто 23200 грн. на користь будинку культури, як відшкодування шкоди, заподіяної крадіжкою музичних інструментів. Свою заяву Івановський обґрунтував тим, що вирок суду, за яким з нього стягнуто 23200 грн., скасовано, оскільки протокол судового засідання по кримінальній справі не був підписаний головуючим по справі.

*Чи правильно звернувся Івановський? Чи належить заява Івановського задоволенню? Які обставини вважаються нововиявленими?*

#### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних прав в апеляційному порядку» від 24 жовтня 2008р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08#Text>

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text>

### **МОДУЛЬ 3**

### **ПРОВАДЖЕННЯ ВІДМІННІ ВІД ПОЗОВНОГО**

*Змістовий модуль 5. Наказне та окреме провадження.*

### **ТЕМА 15. НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

#### **Практичне заняття**

1. Поняття та особливості наказного провадження.
2. Вимоги, за якими може бути виданий судовий наказ.
3. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу.
4. Зміст судового наказу.
5. Порядок скасування судового наказу.

#### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Вимоги, за якими може бути виданий судовий наказ.
2. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу. Наслідки повернення заяви або відмови в її прийнятті.
3. Розгляд заяви про скасування судового наказу.
4. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Характерні риси наказного провадження, його відмінність від позовного та окремого проваджень.
2. Зміст судового наказу як процесуального документу.

#### **Завдання № 1**

Суддя місцевого суду Московського району м. Харкова, розглянувши заяву Приватного акціонерного товариства «МТС Україна» про видачу судового наказу про стягнення гр. Харченко заборгованості за надані телекомунікаційні послуги, постановив стягнути з гр. Харченко заборгованість за надані телекомунікаційні послуги у сумі 5380 гривень. В судовому наказі також було зазначено : «Стягнути з гр. Харченко, який мешкає за відповідною адресою в м. Харкові, на користь Приватного акціонерного товариства «МТС Україна» судовий збір у сумі відповідно до чинного законодавства. Боржник має право протягом п'яти днів з дня отримання копії судового наказу та доданих до неї документів подати заяву про його скасування. Судовий наказ видати стягувачу».

*Проаналізуйте дане рішення суду.*

#### **Завдання № 2**

Суддя Первомайського районного суду Харківської області, розглянувши заяву прокурора району від імені ПКП «Тепломережі» про видачу судового наказу про стягнення заборгованості за опалення з гр. Абрамова. В заяві було зазначено, що в районі склалась складна ситуація, що пов'язана зі сплатою комунальних послуг.

Суд повернув заяву прокурора та вказав на необхідність сплати в установленому порядку на користь держави судового збору .

*Проаналізуйте рішення суду.*

#### **Завдання № 3**

15 серпня 2020 року суддя Бучацького районного суду Тернопільської області, розглянув заяву гр. Михайленко про стягнення із Новопетликівської сільської ради, с. Нові Петликівці Бучацького району Тернопільської області, 19483,47грн. заборгованості по заробітній платі за ІІ квартал 2018 року. Крім того суддя самостійно вирахував та стягнув суму премії за вказаний період.

Боржник протягом п'ятнадцяти днів з дня отримання копії судового наказу та доданих до неї документів подав заяву про його скасування. Розгляд справи було призначено на 8 вересня 2018 року. Розгляд справи було відкладено через те, що боржник не з'явився на судові засідання через те, що у його сестри було весілля.

*Проаналізуйте рішення суду.*

**Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 16. ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

### **Практичне заняття**

1. Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві.
2. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
3. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
4. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
5. Розгляд судом справ про усиновлення.
6. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
7. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
8. Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.
9. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою.
10. Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
11. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
12. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

13. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.

**Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Мета та підстави порушення справ окремого провадження.
2. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження.
3. Строки розгляду справ окремого провадження.

**Теми індивідуальних завдань:**

1. Специфічний характер діяльності суду та його компетенція в окремому провадженні.
2. Особливості розгляду справ окремого провадження на відміну від позовного провадження.

**Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Закон України «Про судову експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Закон України «Про психіатричну допомогу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Порядок передачі дітей, які є громадянами України, на усиновлення громадянам України та іноземним громадянам і здійснення контролю за умовами їх проживання у сім'ях усиновителів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 р. № 775. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/775-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

5. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30 травня 1997 р. №8 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України №15 від 25.05.98). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

6. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення» від 31 березня 1995 р. №5 (із наступ. змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним» від 28 березня 1972 р. №3 із наступними змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-72#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 17. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ, ОСПОРЮВАННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ**

### **Практичне заняття:**

1. Підстави, строки, порядок оскарження рішення третейського суду.
2. Підстави, строки, порядок оскарження рішення міжнародного комерційного арбітражу.
3. Законодавче регулювання процедури оскарження рішень третейського суду та міжнародного комерційного арбітражу.
4. Учасники справи про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу.
5. Підстави для скасування рішення третейського суду, рішення міжнародного комерційного арбітражу.
6. Порядок, строки постановлення ухвали суду у справі про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу.
7. Порядок оскарження постанов міжнародного комерційного арбітражу щодо наявності у нього компетенції, винесених в порядку розгляду питань попереднього характеру.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Територіальна юрисдикція оскарження рішення третейського суду.
2. Постанова міжнародного комерційного арбітражу щодо наявності у нього компетенції, винесена в порядку розгляду питань попереднього характеру.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Відмінності у процесі оскарження рішень третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу та рішення загального місцевого суду.

2. Відмінності у законодавчій базі з оскарження рішень третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу та рішення загального місцевого суду.

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
2. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
3. Закон України «Про третейські суди». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
4. Закон України від 24 лютого 1994 р. «Про міжнародний комерційний арбітраж». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
5. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
6. Закон України «Про виконавче провадження». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
7. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
8. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text>(дата звернення: 01.06.2023).
9. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних прав в апеляційному порядку» від 24 жовтня 2008р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **МОДУЛЬ 4.**

### **ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ, СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЇХ ВИКОНАННЯМ. ВІДНОВЛЕННЯ СТРАЧЕНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.**

#### *Змістовий модуль 6. Виконання судових рішень.*

#### **ТЕМА 18. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ ТА РІШЕНЬ ІНШИХ ОРГАНІВ (ПОСАДОВИХ ОСІБ).**

Загальна характеристика примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб). Звернення судового рішення до виконання. Негайне виконання судового рішення.

Рішення суду, що звертаються до примусового виконання і виконавчі документи. Зміст виконавчого листа. Видача дублікату виконавчого листа. Строк пред'явлення виконавчих документів до виконання.

Повноваження суду, щодо питань виконавчого провадження. Відстрочка і розстрочка виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання, роз'яснення рішення.

Поворот виконання судових рішень. Порядок вирішення питання про поворот виконання судових рішень. Строк подання заяви про поворот виконання судових рішень.

#### **Практичне заняття:**

1. Примусове виконання судових рішень: порядок, підстави, законодавче регулювання.
2. Примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб): порядок, підстави, законодавче регулювання.
3. Поняття та законодавче регулювання, порядок негайного виконання судового рішення.
4. Види виконавчих документів, порядок їх отримання та виконання.
5. Повноваження суду у виконавчому провадженні.
6. Підстави та порядок відстрочки та розстрочки виконання судового рішення.
7. Підстави зміни, встановлення способу і порядку виконання рішення суду, роз'яснення рішення.
8. Поворот виконання судового рішення: поняття, підстави, строк подання заяви та наслідки відмови.
9. Порядок, строк видачі дублікату виконавчого листа. Ставки судового збору за видачу дублікату виконавчого листа.

#### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**



1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Закон України «Про виконавче провадження». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 19. ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ**

Порядок відновлення втраченого судового провадження. Особи, які мають право звернення до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження. Підсудність заяви. Зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження. Розгляд справи. Рішення суду про відновлення втраченого судового провадження.

Судовий контроль за виконанням судового рішення. Право на звернення зі скаргою до суду. Строки, порядок звернення зі скаргою. Судове рішення за скаргою.

### **Практичне заняття:**

1. Підстави відновлення втраченого судового провадження.
2. Процес відновлення втраченого судового провадження: підсудність, зміст заяви, порядок розгляду заяви, наслідки відмови у відновленні.
3. Судовий контроль за виконанням судового рішення: способи контролю та наслідки у невиконанні вимог суду.
4. Право на звернення зі скаргою до суду: строки, підсудність, суб'єктний склад, судове рішення за скаргою.

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Загальна характеристика примусового виконання судових рішень
2. Порядок вирішення питання про поворот виконання судових

рішень.

3. Порядок відновлення втраченого судового провадження.
4. Право на звернення зі скаргою до суду. Строки, порядок звернення зі скаргою.

#### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
2. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
3. Закон України «Про виконавче провадження». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).
4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

#### ***Змістовий модуль 7. Проведення у справах за участю іноземних осіб. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.***

#### **ТЕМА 20. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВА ІНОЗЕМНИХ ОСІБ. ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ**

Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.

Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.

Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Угоди про правову допомогу у цивільних справах.

#### **Практичне заняття:**

1. Цивільні процесуальні права іноземних осіб в Україні згідно цивільного процесуального законодавства.
2. Цивільні процесуальні обов'язки іноземних осіб в Україні згідно цивільного процесуального законодавства.
3. Суб'єкт розгляду, порядок, підстави та строки виконання судових доручень іноземних судів в Україні.
4. Порядок, підстави звернення судів України з дорученнями до

іноземних судів.

5. Порядок, строки визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Можливість оскарження рішень іноземних судів. Підстави для відмови у визнанні і виконанні в Україні рішень іноземних судів.

6. Угоди про правову допомогу у цивільних справах: зміст, сутність, порядок застосування. Країни, з якими укладено угоди про правову допомогу у цивільних справах.

#### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Порівняльна характеристика прав та обов'язків іноземних осіб та громадян України під час цивільного процесу.

2. Характеристика та повноваження органу, що здійснює виконання судових доручень іноземних судів.

#### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Особливості виконання в Україні рішень іноземних судів під час дії воєнного стану в Україні.

2. Підстави для відмови у визнанні рішення іноземного суду в Україні.

#### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

2. Закон України «Про міжнародні договори України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, укладена державами – членами Співдружності Незалежних Держав у м. Мінську 22 січня 1993 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997\\_009#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text) (дата звернення: 01.06.2023).

4. Закон України від 10 листопада 1994р. «Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах». URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997\\_009#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text) (дата звернення: 01.06.2023).

5. Конвенція з питань цивільного процесу, укладена в Гаазі 1 березня 1954 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_083#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_083#Text) (дата звернення: 01.06.2023).

6. Закон України від 24 лютого 1994 р. «Про міжнародний комерційний арбітраж». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ТЕМА 21. ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ, МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ, НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ**

Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.

Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Проведення у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.

### **Практичне заняття**

1. Загальна характеристика примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб).
2. Звернення судових рішень до виконання.
3. Повноваження суду щодо питань виконавчого провадження.
4. Поворот виконання судових рішень.
5. Судовий контроль за виконанням судового рішення.
6. Порядок відновлення втраченого судового провадження.
7. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.
8. Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.
9. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Угоди про правову допомогу в цивільних справах.

### **Питання для додаткових виступів студентів:**

1. Звернення судового рішення до виконання. Негайне виконання судового рішення.
2. Зміст виконавчого листа. Видача дубліката виконавчого листа. Строк пред'явлення виконавчих документів до виконання.
3. Відстрочка і розстрочка виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання, роз'яснення рішення.
4. Виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України

### **Теми індивідуальних завдань:**

1. Загальна характеристика примусового виконання судових рішень
5. Порядок вирішення питання про поворот виконання судових рішень.
6. Порядок відновлення втраченого судового провадження.
7. Право на звернення зі скаргою до суду. Строки, порядок звернення зі скаргою.
8. Виконання судових доручень іноземних судів в Україні.
9. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів.

### **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

2. Закон України «Про міжнародні договори України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, укладена державами – членами Співдружності Незалежних Держав у м. Мінську 22 січня 1993 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997\\_009#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text) (дата звернення: 01.06.2023).

4. Закон України від 10 листопада 1994р. «Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах». URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997\\_009#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text) (дата звернення: 01.06.2023).

5. Конвенція з питань цивільного процесу, укладена в Гаазі 1 березня 1954 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_083#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_083#Text) (дата звернення: 01.06.2023).

6. Закон України від 24 лютого 1994 р. «Про міжнародний комерційний арбітраж». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

## **ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

### **Шкала оцінювання індивідуальної роботи**

<b>Оцінка за національною шкалою</b>	<b>Кількість балів</b>	<b>Критерії</b>
<b>відмінно</b>	15	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), <b>дотримання норм доброчесності</b> )
	13	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), <b>дотримання норм доброчесності</b> )
<b>добре</b>	11	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі,

		що не старше 2017 року), <b>дотримання норм доброчесності</b> )
	10	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, <b>дотримання норм доброчесності</b> )
<b>задовільно</b>	9	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, <b>дотримання норм доброчесності</b> )

## МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Вивчення курсу «Цивільний процес» в організаційному плані здійснюється за модульно-рейтинговою системою, яка спрямована на активізацію поглибленого засвоєння студентами конституційно-правових явищ, сучасних державно-правових відносин і політичних процесів і самостійну творчу роботу з формування власної правової культури.

Рейтингова оцінка з дисципліни – це сума оцінок ( балів) усіх видів навчання студентів, які передбачаються навчальною програмою. До них відносяться :

- відвідування лекцій і наявність та якість конспектів лекцій;
- відвідування семінарів та участь в них:
  - а) виступи з доповідями ,
  - б) доповнення доповідей,
  - г) вміння формулювати і ставити питання, вести дискусії
- написання та захист індивідуальних завдань.

Модульний контроль проводиться після завершення практичних занять і здійснюється за навчальними матеріалом, що розглядався в курсі. Формою модульного контролю є письмові контрольні роботи, тестування та усне опитування студентів.

До модульного контролю допускаються студенти, які виконали усі види навчальних робіт, передбачених навчальною програмою.

Студенти, які не пройшли модульний контроль, не допускаються до підсумкового контролю (екзамену).

За дозволом деканату та за згодою кафедри окремі студенти (при наявності необхідної мотивації) можуть в додатковий час спробувати підвищити свій рейтинг модульного контролю.

При оцінюванні знань студентів використовується чотирибальна шкала оцінювання (5, 4, 3, 2), яка водночас приводиться у відповідність до європейської шкали оцінювання ECTS за таблицею:

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>	задовільно	



60-63	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Студент має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

### **Розподіл балів, які отримують студенти**

Поточне оцінювання та самостійна робота							ІЗ	Іспит	Сума
М1		М2		М3	М4				
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6	ЗМ7			
12	7	7	7	7	7	8	15	30	100

## ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави.
2. Поняття про господарське судочинство. Законодавство, яке застосовується при вирішенні господарських спорів. Розмежування компетенції загальних і господарських судів.
3. Поняття про нотаріат. Закон України "Про нотаріат". Повноваження щодо вчинення нотаріальних дій. Розмежування компетенції загальних судів і нотаріату.
4. Третейські суди: поняття, види, компетенція.
5. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства). Стадії цивільного процесу.
6. Поняття цивільної процесуальної форми (суть, основні риси та значення).
7. Предмет цивільного процесуального права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних відносин.
8. Джерела цивільного процесуального права.
9. Поняття і значення принципів цивільного процесуального права. Система принципів цивільного процесуального права.
10. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
11. Принцип змагальності в цивільному процесі.
12. Принцип процесуальної рівноправності сторін у цивільному процесі.
13. Цивільні процесуальні правовідносини.
14. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.
15. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
16. Цивільна юрисдикція. Види юрисдикції.
17. Поняття підсудності. Види підсудності. Наслідки порушення правил підсудності.
18. Учасники судового процесу.
19. Сторони в цивільному процесі.
20. Процесуальна співучасть.
21. Треті особи в цивільному процесі.
22. Процесуальне правонаступництво. Поняття й умови участі у справі правонаступника.
23. Судове представництво.
24. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
25. Інші учасники цивільного процесу.
26. Поняття, мета та етапи доказування у цивільному процесі.

27. Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі.
28. Предмет доказування.
29. Обов'язки доказування і подання доказів.
30. Підстави звільнення від доказування.
31. Належність доказів та допустимість доказів.
32. Класифікація доказів.
33. Пояснення сторін, третіх осіб, їх представників.
34. Показання свідка.
35. Письмові докази.
36. Речові докази.
37. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів.
38. Висновок експерта.
39. Електронні докази.
40. Судові доручення щодо збирання доказів.
41. Забезпечення доказів.
42. Процесуальні строки.
43. Зупинення процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків.
44. Поняття та види судових витрат.
45. Судовий збір: порядок обчислення та сплати.
46. Витрати, що пов'язані з розглядом справи.
47. Розподіл судових витрат між сторонами.
48. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.
49. Право на судовий захист. Поняття і сутність позовного провадження. Поняття позову та його елементи. Види позовів.
50. Пред'явлення позову. Позовна заява та її реквізити. Об'єднання та роз'єднання кількох позовних вимог.
51. Право на судовий захист відповідача. Заперечення відповідача проти позову. Зустрічний позов.
52. Мирова угода. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову.
53. Забезпечення позову.
54. Відкриття провадження у справі.
55. Підстави для відмови у відкритті провадження.
56. Залишення позовної заяви без руху. Повернення заяви.
57. Поняття та значення підготовчого провадження. Підготовче засідання.
58. Врегулювання спору за участю судді.

59. Поняття і значення стадії розгляду справи по суті.
  60. Судове засідання.
  61. Підготовча частина судового засідання.
  62. З'ясування обставин та дослідження доказів.
  63. Судові дебати. Порядок ухвалення і проголошення судового рішення.
  64. Фіксування цивільного процесу.
  65. Підстави і наслідки відкладення розгляду справи, оголошення перерви в розгляді справи.
  66. Підстави і наслідки зупинення провадження у справі.
  67. Закінчення справи без ухвалення судового рішення.
  68. Поняття і види судових рішень.
  69. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.
  70. Питання, які вирішуються судом під час ухвалення рішення.
- Зміст судового рішення як процесуального документа.
71. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його постановив.
  72. Законна сила судового рішення.
  73. Ухвала суду. Окрема ухвала
  74. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження.
  75. Поняття та особливості заочного розгляду цивільної справи.
  76. Заочне рішення та його перегляд.
  77. Поняття та особливості наказного провадження. Вимоги за якими може бути виданий судовий наказ.
  78. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу.
  79. Зміст судового наказу.
  80. Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві.
  81. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
  82. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
  83. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
  84. Розгляд судом справ про усиновлення.
  85. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
  86. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
  87. Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.

88. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою.
89. Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
90. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
91. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, що містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб.
92. Загальна характеристика апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції.
93. Право апеляційного оскарження. Строки апеляційного оскарження. Форма і зміст заяви про апеляційне оскарження і апеляційної скарги.
94. Порядок подання заяви про апеляційне оскарження і апеляційної скарги. Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду.
95. Підготовка розгляду справи апеляційним судом. Призначення справи до розгляду в апеляційному суді.
96. Порядок розгляду справи апеляційним судом. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції.
97. Повноваження апеляційного суду.
98. Постанова суду апеляційної інстанції. Законна сила постанови суду апеляційної інстанції.
99. Загальна характеристика касаційного провадження.
100. Відкриття касаційного провадження. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Відмова у відкритті касаційного провадження.
101. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Межі розгляду справи касаційним судом.
102. Повноваження суду касаційної інстанції.
103. Постанова суду касаційної інстанції.
104. Загальна характеристика перегляду рішень у зв'язку з переглядом судових рішень Верховним Судом України.
105. Загальна характеристика перегляду рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
106. Звернення судових рішень до виконання. Негайне виконання судових рішень
107. Поворот виконання судових рішень, постанов.
108. Судовий контроль за виконанням рішень.
109. Порядок відновлення втраченого судового провадження.
110. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.
111. Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.
112. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Угоди про правову допомогу у цивільних справах.

## **ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

## **ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ**

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

## Методичне забезпечення

### Підручники

Комаров В.В., Бигун В.А., Баранкова В.В. та ін Курс цивільного процесу : підручник. За ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.

Гетманцев О.В., Кондрат'єва Л.А., Остафійчук Л.А., Паскар А.Л., Татулич І.Ю. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. За ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 412 с.

Гетманцев О.В., Кондрат'єва Л.А., Остафійчук Л.А., Паскар А.Л., Татулич І.Ю. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. За ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. За заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т.2. 572 с.

Цивільний процес України: академічний курс: Підручн. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.; за заг. ред. С. Я. Фурси. К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2009. 848 с.

Цивільний процес України: підручник. За ред. В.О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 768 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114943/mod\\_resource/content/1/pidruc\\_hnik\\_2016.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114943/mod_resource/content/1/pidruc_hnik_2016.pdf) (дата звернення: 01.06.2023).

### Навчальні посібники

Ізарова І. О., Ханік-Посполітак Р. Ю. Цивільний процес України : Навч. посіб. для студ. юрид. спец. закладів вищої освіти. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : ВД «Дакор», 2019. 274 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114942/mod\\_resource/content/1/posibnik\\_2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114942/mod_resource/content/1/posibnik_2019.pdf) (дата звернення: 01.06.2023).

Бортнік О.Г., Зайцев О.Л., Кройтор В.А. та ін. Цивільний процес: навчальний посібник. За заг. ред. В. А. Кройтора. Харків: ХНУВС. 2022. 336 с.

### Конспекти лекцій

Терещук Г.А. Цивільне процесуальне право. Конспект лекцій для студентів усіх напрямів денної та заочної форм навчання. Луцьк: ЛНТУ, 2017. 88 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114944/mod\\_resource/content/1/konspekt\\_lekciy\\_2017.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114944/mod_resource/content/1/konspekt_lekciy_2017.pdf) (дата звернення: 01.06.2023).

## **Перелік нормативно-правових актів і судової практики:**

Конвенція з питань цивільного процесу, укладена в Гаазі 1 березня 1954 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_083#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_083#Text) (дата звернення: 01.06.2023).

Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про Конституційний суд України від 13.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Сімейний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про виконавче провадження» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України від 24 лютого 1994 р. «Про міжнародний комерційний арбітраж» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про нотаріат» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про прокуратуру» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 01.06.2023).



Закон України «Про психіатричну допомогу» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України від 8 липня 2011р. «Про судовий збір» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України від 10 листопада 1994р. «Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах» . URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997\\_009#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text) (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про судову експертизу» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про судоустрій і статус суддів» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про третейські суди» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Закон України «Про міжнародні договори України» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 р. – № 2. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини та громадянина» від 30 травня

1997 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Тимчасове положення про службу судових розпорядників та організацію її діяльності. Затверджено Наказом Державної судової адміністрації України 21.04.2004 р. – №51/04. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0112750-11#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення у цивільній справі» від 18 грудня 2009 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-09#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30 травня 1997 р. №8 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України №15 від 25.05.98). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення» від 31 березня 1995 р. №5 (із наступ. змінами) . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним» від 28 березня 1972 р. №3 із наступними змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-72#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних прав в апеляційному порядку» від 24 жовтня 2008р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно- телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами: Закон України від 29.06.2023 № 3200-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Інструкція про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам у зв'язку з їх викликом до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення і виплаті державним науково-дослідним установам судової експертизи за

виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів: Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996р. №710. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Порядок передачі дітей, які є громадянами України, на усиновлення громадянам України та іноземним громадянам і здійснення контролю за умовами їх проживання у сім'ях усиновителів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 р. № 775. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/775-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

### **Монографії, наукові статті**

Андронов І.В. Судові рішення в цивільному процесі України: проблеми термінології. *Актуальні проблеми держави і права* 2012. Вип. 66. С. 287-293.

Актуальні проблеми виконавчого провадження : Навч. посібник. Під ред. д.ю.н. І.В Спасибо-Фатєєвої. К., Центр комерційного права, 2009. 82 с.

Аветисян Р.Н., Кройтор В.А. Зразки позовних заяв за сімейними справами. Науково-практичний посібник. Серія «Практика і закон». Харків: Юр свит, 2006.

Бортнік О. Значення для цивільного судочинства принципів отримання репарацій в умовах перехідного правосуддя. *Проблеми цивільного права та процесу*: тези доповідей учасників наук.-практ. конференції, присвяченої 98-й річниці від дня народження О.А.Пушкіна, 19 травня 2023 р. Вінниця: ХНУВС. 2023. С. 167-172.

Вільчик Т. Адвокатура та громадянське суспільство у правовій державі. *Право України*. 2014. № 11. С. 243-250.

Глуценко С. Концептуальні нариси єдиної судової юрисдикції. *Право України*. 2014. № 11. С. 219-232.

Завальнюк В.В. Правосуддя в Україні: антропологічний вимір. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 64. С. 16-21.

Костенко М.А. Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом як міжнародний стандарт прав людини. *Право і суспільство*. 2014. № 4. С.20-26.

Кройтор В.А., Сліпченко О.І. Розподіл обов'язків з доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С.171-179.

Островська Л.А. Деякі аспекти представництва прокурором прокурором інтересів громадянина в суді. *Актуальні проблеми держави і права*. 2015. Вип. 65. С. 451-456.

Позовне провадження : моногр. За ред. В. В. Комарова. Х., 2011. 52

с.

Проблеми теорії та практики цивільного судочинства. За заг. ред. В.В. Комарова. Х., 2008.

Соколянський Д.В. Мирова угода сторін у цивільному судочинстві України: постановка проблеми. *Актуальні проблеми держави і права*. 2016. Вип. 66. С. 348-353.

Фурса С.Я., Цюра Т.В. Докази і доказування у цивільному процесі: Науково-практичний посібник. (Серія: Процесуальні науки) К. : Видавець Фурса С.Я., КНТ, 2005.

Цивільний процес: навч. посібник. За заг. ред. Кройтора В.А. Х.: Вид-во Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2009. 266 с.

Андрушко А.В., Білоусов Ю.В., Стефанчук О.О., Угриновська О.І. та ін. Цивільний процес: Навч. посіб. За ред. Ю. В. Білоусова. К.: Прецедент, 2005.

Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: Науково-практичний посібник. К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2007.

Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. За заг. ред. С. Я. Фурси. К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2007.

Шишка О.Р. Строк позовної давності і негативний позов : огляд судової практики, роздуми та проблеми. *Право і безпека*. 2022. № 1 (84). С. 225-233.

Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс: Підручн. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. К.: Концерн "Видавничий Дім „Ін Юре”, 2005.

Штефан О.О. Позовне провадження у справах з авторських і суміжних правовідносин у цивільному судочинстві України. К., 2003. 236 с.

Ясинок М. М., Кройтор В. А. Принципи усності, безпосередності та безперервності в цивільному судочинстві: Монографія. Харків. : Еспада, 2007. 152 с.

### **Інформаційні ресурси**

Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

Міністерство юстиції України: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minjust.gov.ua>.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Верховний Суд: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>.

Реєстр судових рішень. – Режим доступу: [reestr.court.gov.ua](http://reestr.court.gov.ua).

Освітній сайт КНУБА. – Режим доступу:  
<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2949>.

Навчальне видання

## ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Методичні рекомендації  
з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та  
виконання індивідуальних завдань для студентів  
спеціальності «Право»  
Видання друге

Укладачі:

ВАНГОРОДСЬКА Ганна Ігорівна  
МАШКОВ Костянтин Євгенович

Підписано до друку 20.08.2023 р.  
Формат 60x84/16. Папір офсетний.  
Друк офсетний. Зам. № 61-397  
Умов.-друк. арк. 3,0. Обл.-вид. арк. 3,2.  
Тираж 30 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.  
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.  
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.  
E-mail: tooums@ukr.net

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного  
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції  
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.*